

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۱۵۲۹۹

۸۲، ۱/۱۰۸۳۴۵
۸۲، ۲۶

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده حقوق

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته حقوق مالکیت فکری

عنوان

مسئولیت مدنی نقض حق اختراع

استاد راهنما

دکتر میرقاسم جعفر زاده

استاد مشاور

دکتر منصور امینی

استاد داور

دکتر میرحسین عابدیان

دانشجو

مریم قربانی فر

تابستان ۱۳۸۷

۱۱۵۳۹۶

کتابخانه تخصصی حقوق
دانشگاه شهید بهشتی

۱۳۸۸ / ۱ / ۲۱

تقدیم به

عزیزترین عزیزانم

به پدرم و مادرم

و تقدیم به

همه کسانی که از صمیم قلب دوستشان دارم....

تقدیر و تشکر

با سپاس فراوان از استاد محترم جناب آقای دکتر میرقاسم جعفرزاده که راهنمایی این رساله را تقبل نموده و با سعه صدر و حوصله فراوان ابهامات و سختی های این مسیر را بر من هموار کردند. همچنین از راهنمایی های سازنده و بی دریغ ایشان در طول تدوین و نگارش پایان نامه کمال قدردانی و تشکر را داشته و از خداوند متعال برای ایشان آرزوی طول عمر و توفیق خدمت در عرصه علم و دانش را خواهانم.

و با سپاس فراوان از استاد محترم مشاور جناب آقای دکتر منصور امینی و استاد محترم داور جناب آقای دکتر میرحسین عابدیان و همه اساتید و بزرگوارانی که در طول دوره کارشناسی ارشد توفیق دانشجویی و کسب علم و ادب در محضر ایشان را داشته ام. از خداوند متعال برای این عزیزان آرزوی سعادت و بهروزی در عرصه تعلیم و تربیت را خواستارم.

فهرست علائم اختصاری

- ق.ا.....قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸
- ق.م.....قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷
- ق.ت.....قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱
- ق.م.م.....قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹
- ق.م.ا.....قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰
- ق.آ.د.م.....قانون آئین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹
- ق.آ.د.ک.....قانون آئین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۷۸
- ق.ث.ع.ت.و.ا.....قانون ثبت علائم تجاری و اختراعات مصوب ۱۳۱۰
- ق.ث.ع.ت.و.ا.....قانون ثبت علائم تجاری و اختراعات مصوب ۱۳۸۶

چکیده

نقض حق اختراع عبارت از انجام هر گونه فعل غیرمجاز در ارتباط با حق اختراع توسط اشخاص ثالث فاقد مجوز یا رضایت دارنده حق می باشد که در صورت وقوع خسارت، مسئولیت مدنی و در نتیجه الزام شخص به جبران خسارت را در پی دارد. مسئولیت مدنی در نقض حق اختراع همانند سایر اموال نیاز به تحقق ارکان سه گانه مسئولیت مدنی جهت مطالبه خسارت دارد. این ارکان عبارتند از؛ فعل زیانبار، رابطه سببیت و وجود ضرر. مصادیق افعال زیانبار در نقض حق اختراع با لحاظ این که حق اختراع مرتبط با محصول باشد یا فرآیند، در قالب افعالی همچون فروش محصول یا فرآیند اختراعی، عرضه برای فروش، استفاده، ساخت، نگهداری، واردات و صادرات آن است.

در ارتباط با خسارت وارده باید گفت در نقض حق اختراع در صورتی می توان اقامه دعوی نقض نمود که در اثر تحقق نقض، ضرری به دارنده حق وارد شده باشد که این ضرر اعم از خسارات مادی و معنوی است. همچنین ضرر مذکور باید مستقیماً از تحقق نقض ناشی شده و رابطه علیت مستقیم بین خسارت وارده و ارتکاب نقض وجود داشته باشد. مهمترین خسارت در این دسته از حقوق خسارت حاصل از منافع از دست رفته می باشد که مطالبه آن شیوه های خاص خود را می طلبد که عبارتند از؛ محاسبه منافع از دست رفته، تقسیم منافع، تعیین سهم بازاری و نهایتاً محاسبه رویالتی متعارف می باشد.

قانون اختراعات ۱۳۸۶ به دارنده حق اختراع اجازه اقامه دعوی نقض و مطالبه خسارات ناشی از آن را داده است. علاوه بر این در قانون مذکور صدور دستور جلوگیری از نقض حقوق یا نقض قریب الوقوع حقوق نیز پیش بینی شده است که دستور مذکور در قالب صدور دستور موقت پیش بینی شده در قانون آئین دادرسی مدنی قابل تحقق است.

عنوان	صفحه
فصل اول : مفهوم نقض و ارکان تحقق آن در مسئولیت مدنی.....	۹
مبحث اول: مفهوم نقض.....	۱۰
گفتار اول: مفهوم و مقایسه تطبیقی نقض در حقوق ایران و انگلیس.....	۱۰
گفتار دوم: اقسام نقض.....	۲۰
مبحث دوم: ارکان تحقق نقض در مسئولیت مدنی.....	۳۳
گفتار اول: ارتکاب فعل زیانبار.....	۳۳
گفتار دوم: وجود ضرر.....	۴۵
گفتار سوم: علم و آگاهی ناقض.....	۵۰
فصل دوم : خسارات قابل جبران و شیوه های تقویم آن.....	۵۷
مبحث اول: خسارات قابل جبران.....	۵۸
گفتار اول: خسارات مادی.....	۵۸
گفتار دوم: خسارات معنوی.....	۶۷
مبحث دوم: ارزیابی و تقویم خسارات.....	۷۳
گفتار اول: ارزیابی و تقویم خسارات مادی.....	۷۴
گفتار دوم: ارزیابی و تقویم خسارات معنوی.....	۱۰۰
فصل سوم: دعوای نقض و دفاع از آن.....	۱۰۵
مبحث اول: دعوای نقض حق اختراع.....	۱۰۶
گفتار اول: دعوای حقوقی.....	۱۰۶

گفتار دوم: اشخاص ذی نفع در اقامه دعوا..... ۱۲۱

مبحث دوم: دفاعیات..... ۱۲۹

گفتار اول: استثنائات حاکم بر نقض..... ۱۳۰

گفتار دوم: دفاعیات ناقض..... ۱۳۵

مقدمه:

پس از تحقق ارکان سه گانه مسئولیت مدنی که عبارتند از: فعل زیانبار، ضرر و رابطه علیت زیان دیده حق مطالبه خسارت می یابد. اجتماع این ارکان سه گانه در حقوق اموال مادی و حقوق غیرمادی و حقوقی که ترکیبی از این دو حقوق هستند، بسته به مورد متفاوت است. در واقع در حقوق اموال مادی همین که فعل زیانبار محقق گردید و بین فعل مذکور و ضرر وارده رابطه علیت مستقیم احراز گردید، زیان دیده حق مطالبه خسارت دارد. در این قسم از حقوق فاعل فعل زیانبار اقدام به تخریب خانه یا بنای دیگری می نماید(ماده ۳۲۹ ق.م) و یا حیوان متعلق به غیر را بدون اذن صاحب آن می کشد(ماده ۳۳۰ ق.م) و مثالهایی از این قبیل در برگیرنده این حقوق است. مثالهایی سستی که شاید نتوان به همان دقت و ظرافتی که در حقوق اموال عینی کاربرد دارند و به آنها اشاره می شود در سایر حقوق به آنها استناد کرد و تکافوی همه وقایع حقوقی را در مفهوم اعم کلمه نمی نماید.

قسم دوم این حقوق، حقوق غیر مادی یا معنوی است. مطالبه زیان ناشی از نقض این حقوق هرچند در متون حقوقی ما و قوانین مصوب ما شناخته شده و امکان پذیر است، اما با این حال هنوز رویه قضائی واحدی در این خصوص در دسترس نمی باشد. این که آیا زیان های صرفاً معنوی قابل جبران از طریق اموال مادی می باشند؟ برای مثال آیا زیان معنوی ناشی از مرگ عزیزی قابل برآورد با مبلغی پول می باشد؟ مسلماً خیر، اما آنچه حائز اهمیت است، این است که رویه قضائی ما سعی دارد با صدور حکم به خسارات مالی در این حقوق از شدت آنها بکاهد نه این که اقدام به جبران آنها نماید.

سومین قسم این حقوق، عبارت از حقوقی است که ترکیبی از حقوق اموال مادی و حقوق غیر مادی یا معنوی است. در واقع این حقوق نه همانند حقوق اموال مادی جنبه مادیت آنها غلبه دارد و

نه همانند حقوق معنوی با عالم مادی بی ارتباط هستند، بلکه مابین این دو حقوق قرار دارند و هر دو قسم حقوق مذکور در آنها از اهمیت بسزایی برخوردار می باشند. حقوق مالکیت فکری از جمله این حقوق است. زیرا از جهتی در معنای اخص خود مفهوم معنوی آن بر مفهوم مادی آن غلبه دارد و از سوی دیگر در معنای اعم خود، علاوه بر جنبه معنوی آن، جنبه مادی آن نیز حائز اهمیت است، به طوریکه حقوق مالی بسیار مهمی از آن ناشی می شود که می تواند حقوق معنوی ناشی از این حقوق را تحت تأثیر قرار داده و در ماندگاری یا حذف سریع آن از اذهان عمومی نقش عمده ای ایفا نماید. در واقع همان طور که قانونگذار وظیفه خود می داند از سایر اقسام حقوق حمایت نماید، به این وظیفه نیز در این حیطه حقوقی بی توجه نبوده است. بنابراین همانگونه که تخریب بنا، مسئولیت مدنی ایجاد می نماید و قانون عامل فعل زیانبار را ملزم به جبران خسارت می نماید، همان قواعد در این حقوق نیز جاری است با این تفاوت که تحقق ارکان سه گانه مسئولیت مدنی در این حقوق دقیقاً مشابه تحقق این ارکان در حقوق مالکیت فکری نمی باشد. هرچند با اغماض می توان این تفاوت ها را نادیده گرفت و از همان اصولی که در حقوق اموال عینی برای جبران خسارت به آنها استناد می شود، در این حقوق هم یاری جست، اما به نظر می رسد اعمال همه آنها به راحتی امکان پذیر نمی باشد.

رساله مذکور با عنوان مسئولیت مدنی نقض حق اختراع، سعی در این دارد که به شرح و تفصیل ارکان سه گانه مسئولیت مدنی در باب نقض حقوق اختراعی به مفهوم اخص کلمه بپردازد. در واقع آیا می توان همانند سایر اموال عینی در پی خساراتی که به سبب نقض حق اختراع بر مالک آن وارد می شود اقامه دعوی مسئولیت مدنی کرد و میزان خسارات وارده را اثبات و مطالبه نمود.

در این مسیر به علت فقدان رویه قضائی کارآمد و موثر در حقوق اختراعات کشورمان، ناچار به رویه قضائی سایر کشورها روی آوردیم و در این میان سعی بر این بود که کشورهایی انتخاب گردد که از لحاظ علوم صنعتی و اختراعی علاوه بر این که به اندازه کافی توسعه یافته اند، دارای رویه قضائی غنی تر، مجرب تر و پیشرفته تر از ما و حتی سایر کشورها باشند، تا در حل و فصل دعاوی ناشی از نقض حقوق اختراعی و صدور احکام جبران خسارت با استمداد از رویه قضائی آنها سعی در جبران خلأهای عملی و تجربی خود و نهایتاً حل و فصل دعاوی داخلی بنمائیم. چرا که استفاده از تجارب دیگران ما را زودتر به هدف مقصود می رساند تا این که خود در صدد کسب تجربه باشیم.

علاوه بر این، سعی در انتخاب کشورهایی شد که لسان حقوقی آنها بین المللی باشد و این امر دسترسی به منابع مورد استفاده و فهم آن را برای همگان میسر نماید. لذا در این رساله به حقوق اختراعات کشورهای انگلیس و آمریکا با تأکید بر قانون اختراعات انگلستان با لحاظ این مسئله که قانون اختراعات ۱۳۸۶ ما تا حدودی مشابه آن است مورد توجه قرار خواهد گرفت.

در ایران اولین قانونی که در زمینه حقوق اختراعات به تصویب رسید «قانون ثبت علائم و اختراعات» مصوب ۱۳۱۰/۴/۱ هجری شمسی می باشد. هرچند قانون مذکور به نحو شایسته و بایسته به مسائل مرتبط با حقوق اختراعی نپرداخته است، من جمله به نقض این حقوق و عدم رعایت حقوق مخترع توسط اشخاص ثالث و ضمانت اجراهای حقوقی مرتبط با آن اشاره ای نکرده است، اما برای اولین بار اقدام به جرم انگاری در خصوص ارتکاب نقض نموده و برای آن ضمانت اجرای کیفری در نظر گرفته است. در باب جبران خسارت حقوقی ناشی از نقض نیز به نحو گذرا بدون شرح و تفصیل آن، موادی را تدوین کرده است. با همه این اوصاف جای قدردانی از قانونگذار است که در آن سالها اقدام به تصویب قانونی مرتبط با حقوق اختراعات کرده و از آنجا که قانون مذکور

اولین تجربه او در باب اختراعات بوده است، جای تعجب نمی باشد که خالی از ایراد و اشکال نباشد. تصویب آئین نامه این قانون نیز هرچند با تأخیر در سال ۱۳۳۷ صورت گرفت ولی ضمانت اجرایی را در باب نقض و در ارتباط با صدور قرار دستور موقت و دستور جمع آوری کالاها پیش بینی کرد که حائز اهمیت می باشد.

با این حال این قانون و نواقص موجود در آن مقدمه ای برای تصویب «قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری» مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۷ بود. در قانون مذکور به نحو جامع تری به شرح و تفصیل حقوق اختراعی پرداخته شده است و در مقایسه با قانون اختراعات ۱۳۱۰ دارای نواقص بسیار کمتری از آن می باشد.

در تدوین رساله، تحقیق در خصوص موضوع برای اولین بار در ایران و عدم پردازش به موضوع توسط اساتید و حقوقدانان کشورمان و همچنین عدم وجود متون حقوقی داخلی در موضوع مورد بحث و عدم دسترسی به جدیدترین منابع خارجی از اساسی ترین موانع تحقیق بوده اند. در واقع در هیچکدام از کتب حقوقی ما هرچند به صورت اجمالی به موضوع پرداخته نشده است و آنچه از آن کتب ذکر شد صرفاً در باب کلیات و اصول موضوعی می باشد و با استمداد از آنها سعی در تطبیق موضوع با اصول حقوقی حاکم گردید. در رابطه با متون حقوقی خارجی نیز بعضاً نگرش آنها به موضوع متفاوت از حقوق ما بود با این حال سعی بر این شد این اشکال نیز با تفسیر قوانین و به نوعی تطبیق آنها با موضوع رفع و در مواردی به قانونگذار پیشنهاد پیروی از آنها گردد.

با این حال نظر به اهمیت حمایت از حقوق مخترعان و ارائه راهکار حقوقی و قضائی در جهت حمایت از آنها و جلوگیری از نقض حقوق آنان و نهایتاً تشویق و ترغیب جامعه مخترعین کشور در ایجاد خلاقیت و نوآوری بیشتر این موضوع برای تحقیق برگزیده شد و سعی شد بدین وسیله نواقص

و معایب قانونی در حمایت از آنها شناسایی و در جهت اصلاح آنها گامی هرچند کوتاه برداشته شود تا بدین ترتیب در صورت وقوع نقض بتوان حداقل خسارات وارده به آنها را جبران نمود.

در این تحقیق تلاش شده است به سوالات ذیل پاسخ داده شود:

۱- نقض حقوق مخترع شامل چه موارد و افعالی می شود؟ آیا هر فعل غیر مجاز در محدوده حق

اختراع در برگیرنده نقض است و به دنبال آن می توان دعوی مسئولیت مدنی اقامه کرد؟

۲- آگاهی و علم خواننده در ارتکاب نقض چه تأثیری دارد؟ به عبارت دیگر آیا مسئولیت در

نقض مطلق است یا مبتنی بر آگاهی خواننده است؟

۳- آیا طرق معمول جبران خسارت در نقض حقوق اموال عینی در نقض حقوق اختراعی نیز می

تواند کاربرد داشته باشد و ارزیابی خسارات به چه نحو است؟

۴- ضمانت اجراهای نقض کدامند و آیا در نظام حقوقی ما در خصوص نقض و مسئولیت مدنی

ناشی از آن تمهیدی اندیشیده شده است؟

در پاسخ به سوالات فوق رساله حاضر در سه فصل به تبیین و تفصیل مسئولیت مدنی در باب

نقض حق اختراع پرداخته است. در فصول مذکور سعی شده است ارکان مسئولیت مدنی و آثار آن و

نهایتاً نحوه اقامه دعوا و راهکارهای موجود مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

در فصل اول سعی بر این بوده است که پس از تعریف و تبیین مفهوم نقض و شناسایی اقسام آن،

با تطبیق ارکان مسئولیت مدنی بر مفهوم نقض، ارکان مزبور در مسئولیت ناشی از نقض بررسی و

اثبات گردد. از جمله در این فصل نقض حقوق مکتسبه مخترع با فعل زیانبار در مسئولیت مدنی

تطبیق داده شده است. در این فصل علاوه بر مفهوم نقض، رابطه علیت، ضرر وارده و همچنین منشأ

و مفهوم مسئولیت بحث شده است. در واقع این دو مفهوم علاوه بر این که به صورت جداگانه،

اجمالاً توضیح داده شده اند در قالب افعال و اعمال نقضی نیز بررسی شده اند، چرا که در مفهوم نقض ضرر نیز گنجانده شده است و نقضی که حاوی ضرر نباشد، نقض اصطلاحی مذکور در حقوق اختراعی محسوب نمی شود.

در بررسی و معرفی اقسام نقض، به علت سکوت قانون ایران، به خصوص از قانون انگلیس و رویه قضائی آن کشور پیروی شده است. مبحث مذکور از این جهت حائز اهمیت است که برای مثال در نقض غیر مستقیم، هرچند رابطه علیت مستقیم وجود ندارد اما عمل نقض توسط ناقض غیر مستقیم نیز قابل تحقق است. در واقع تعریف حقوقی عمل نقض یا فعل زیانبار در برگیرنده همه موارد مذکور می باشد و از این جهت حقوق اموال اختراعی از حقوق اموال عینی متفاوت است.

علاوه بر این تبیین می شود که در وقوع نقض همیشه اصل وجود رابطه علیت مستقیم همانند حقوق مسئولیت مدنی اموال عینی حاکم نمی باشد، بلکه در مواردی با عدم وجود آن باز خسارات ناشی از نقض قابل مطالبه است و یا در مواردی که تحریک و تشریک دیگری در نقض سبب ورود خسارت می شود، مسئولیت علاوه بر عامل بر محرک یا شریک نیز تحمیل می شود، بر خلاف حقوق اموال عینی که عامل مستقیم ورود خسارت مسئول است و پس جبران خسارت می تواند تحت شرایطی به عامل غیر مستقیم مراجعه نماید.

شایان ذکر است عدم ذکر اقسام نقض در قانون ایران به دلیل عدم شناسایی آنها توسط قانون گذار نبوده است بلکه همان طور که خواهد آمد قانون گذار در بیان اقسام آن صراحت ندارد و به طور ضمنی در لابلای مقررات قانونی می توان آنها را استنباط کرد هرچند که تصریح به موارد فوق لازم است.

در فصل دوم به بررسی خسارات ناشی از نقض و نحوه ارزیابی آنها پرداخته می شود. هرچند جبران خسارت و ارزیابی آن از آثار مسئولیت مدنی می باشد نه از ارکان آن، لیکن از این جهت به آن پرداخته شده است که به دنبال وقوع خسارت و اثبات آن، ارزیابی خسارات به مبلغی پول از مهمترین مباحث ناشی از دعوای مسئولیت مدنی می باشد. زیرا صرف وقوع نقض و اثبات آن هرچند لازم می باشد اما کافی نیست و در صورتی که آثار مسئولیت مدنی بر آن مترتب نباشد، عملاً فایده ای بر آن مترتب نیست. از این رو در فصل دوم ابتدا سعی می شود انواع خسارات وارده به دارنده حق تبیین و سپس در مبحث بعد به جبران خسارات و ارزیابی آنها پرداخته خواهد شد. بعلاوه هرچند مسأله ورود ضرر در فصل اول بیان گردیده است، اما طرح آن در فصل اول از باب اثبات ارکان مسئولیت مدنی در نقض حق اختراع است و بررسی نوع خسارات در فصل دوم از باب ارزیابی و جبران خسارت می باشد.

و در نهایت در فصل سوم به بررسی آئین دادرسی و نحوه رسیدگی به دعوای مسئولیت مدنی نقض هرچند به صورت اجمالی پرداخته می شود. نحوه مراجعه خواهان به مراجع قضائی و درخواست رسیدگی به دعوای نقض و این که زیان دیده پس از مواجهه با نقض حقوق خویش چه راهکارهایی پیش رو دارد و از طریق چه مراجعی می تواند درخواست رسیدگی و اقامه دعوا و نهایتاً حل و فصل دعوا را بنماید.

در این فصلی همچنین سعی شد باب دادرسی فوری که یکی از مهمترین و موثرترین ضمانت اجراها در باب نقض و جلوگیری از ورود خسارت بیشتر به دارنده حق است اجمالاً تبیین گردد. زیرا در کنار اقامه دعوای نقض باب مذکور نیز مفتوح و می تواند مانعی در ایجاد خسارات بیشتر باشد.

در واقع تلاش نگارنده بر این بوده است که نگاهی اجمالی به مسأله، از لحظه نقض حقوق تا زمانی که از زیان دیده جبران خسارت می شود، داشته باشد. لذا در دو فصل اول و دوم به مباحث ماهوی و در فصل سوم به مبحث شکلی پرداخته شده است.

فصل اول

مفهوم نقض و ارکان تحقق آن در مسئولیت مدنی

مبحث اول: مفهوم نقض

در این مبحث به بررسی اجمالی مفهوم نقض و اقسام آن در حقوق ایران با توجه به قوانین مصوب ۱۳۱۰ و ۱۳۸۶ و لحاظ قانون اختراعات ۱۹۷۷ انگلیس پرداخته می شود و در راستای درک بهتر آن سعی در مقایسه این مفهوم با مفهوم مشابه در حقوق انگلستان و نهایتاً طرح شباهت ها و تفاوت های دو سیستم حقوقی در راستای ارائه تعریف این مفهوم در حقوق کشورمان می پردازیم.

گفتار اول: مفهوم و مقایسه تطبیقی نقض در حقوق ایران و انگلیس

قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱۳۱۰ ایران هیچ گونه تعریفی از نقض ارائه نداده است، هرچند حقوق انحصاری مخترع را که از ورقه اختراع او ناشی می شود در ماده ۳۳ برشمرده است و از مفهوم مخالف آن می توان استنباط نمود که اعمال این حقوق توسط دیگران در برگیرنده نقض است، با این حال در این قانون نقض در هاله ای از ابهام قرار دارد. خوشبختانه این نقیصه را تا حدود زیادی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶ برطرف نموده است.

قانون اختراعات ۱۹۷۷ انگلیس به نحو جامع تری به تبیین نقض و افعال مرتبط با آن پرداخته است که در این گفتار سعی می شود مفهوم نقض در این دو سیستم حقوقی بررسی و نهایتاً با یکدیگر مقایسه شود و بدین ترتیب کاستی ها و نواقصی که ممکن است در قانون ما موجود باشد ارزیابی گردد.

بند اول: مفهوم نقض در حقوق ایران و انگلیس

۱- مفهوم نقض در حقوق انگلیس، در سیستم حقوقی این کشور زمانی که ورقه اختراع اعطا می شود، دارنده ورقه حقوق مالی کسب می نماید که این حقوق می تواند مورد بهره برداری وی قرار گیرد و

از تجاوز اشخاص ثالث فاقد مجوز حمایت شود. این تجاوز اصطلاحاً نقض نامیده می شود. در تعیین محدوده این تجاوز، باید محدوده حقوق مالی دارنده ورقه توسط ادعاهایی که در اظهار نامه اختراع آمده اند و همچنین افعال نقض کننده‌ای که ماده ۶۰ قانون اختراعات ۱۹۷۷ انگلستان بر شمرده، مشخص شود. بنابراین در نقض ورقه اختراع دو مساله باید لحاظ شود: (۱) آیا افعال ناقض در محدوده ادعا یا ادعاهای دارنده ورقه قرار می گیرد؟ (۲) آیا افعال ناقض تحت افعال مذکور در ماده ۶۰ قانون ۱۹۷۷ قرار می گیرد؟^۱

در این حقوق زمانی که خواننده یکی از اعمال مذکور در ماده ۶۰ را انجام می دهد باید توجه شود که آیا ارتکاب این عمل او را در محدوده حمایتی ورقه اختراع قرار می دهد. بنابراین دادگاه موظف به مقایسه اختراع ثبت شده با وسیله یا فرآیندی است که توسط خواننده نقض شده است. در صورت تشابه این دو خواننده ناقض است و در صورت تفاوت، نقضی واقع نشده است. همچنین در صورتی که خواننده اختراع را در محصول یا فرآیند بزرگی به کار برد هر چند موجب توسعه آن شود ولی مرتکب نقض شده است.^۲

نقطه شروع برای تعیین محدوده حمایت ماده ۱۲۵ قانون اختراعات انگلیس است. این ماده مقرر می کند که در محدوده حمایت باید آنچه که در ادعاها آمده مورد توجه قرار گیرد. اظهار نامه باید در مجموع ملاحظه شود و دادگاه نظر کارشناس را بر مبنای معنای اصطلاحات فنی استماع کند. ورقه اختراع باید از نقطه نظر یک فرد متخصص مورد بررسی قرار گیرد و با دانش عمومی قابل دسترس در زمان انتشار

¹ Coleston, Catherine, *Principles of Intellectual Property Law*, University of Buckingham, Cavendish Publishing Limited, 1999, p:115.

² Bently, Lionel & Sherman, Brad, *Intellectual Property Law*, Second Edition. Oxford University Press, 2004, p:534.

تطبیق داده شود. همچنین اطلاعات مبادله شده بین متقاضی و اداره ثبت اختراع در جریان اعطای گواهی اختراع، در تفسیر ادعاها مورد استفاده قرار می گیرد.^۳

بند ۱ ماده ۱۲۵ قانون ۱۹۷۷ مقرر می دارد ورقه اختراع باید ادعاهایی که توسط توصیف و ترسیم در اظهارنامه تبیین شده اند بیان نماید مگر این که خلاف آن از اوضاع و احوال استنباط شود، محدوده حمایتی اعطا شده توسط ورقه اختراع مطابق آن تعیین می شود.^۴

در مواردی نیز که یک تفاوت جزئی بین اختراع و محصول نقض شده مورد ادعا وجود دارد و یا مواردی که خواننده یک بعد از اختراع را تغییر می دهد یا با استفاده از ابزار مختلف به نتیجه‌ای مشابه اختراع ثبت شده می رسد در این موارد، تصمیم دادگاه راجع به ارتکاب نقض توسط خواننده، محدوده حمایت را تعیین خواهد کرد.

ماده ۶۰ قانون اختراعات انگلیس افعال نقض کننده را بر شمرده است. این ماده افعال نقض کننده را در دو دسته افعال نقض کننده محصول و افعال نقض کننده فرآیند تقسیم بندی کرده است. در واقع این ماده نقض حق اختراع را انجام هر یک از افعال ذیل در انگلستان بدون رضایت دارنده ورقه تعریف می کند؛

(۱) در مواردی که اختراع محصول است تحت قسمت a بند ۱ ماده ۶۰، ساخت، فروش، عرضه برای فروش، استفاده، واردات یا نگهداری آن برای فروش یا سایر موارد.

(۲) در مواردی که اختراع فرآیند است؛ اعمال فرآیند یا عرضه برای اعمال آن، فروش یا عرضه برای فروش، استفاده یا واردات یا نگهداری آن برای فروش یا سایر موارد (قسمت b, c بند ۱ ماده ۶۰) و در

³ Ibid.

⁴ Bainbridge, David, *Intellectual Property*, Forth Edition, Pitman Publishing, Aston University, 1999, p.398.